Format voor de annotatie commissie ZJO

<table>
<tr><td colspan="2">Agendapunt 6.4 Leerplicht - Thuisonderwijs</td></tr>
<tr><td colspan="2">Behandeld door directie Onderwijs</td></tr>
<tr><td colspan="2">Vragen aan de commissie
1. Bespreken van de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van de vrijstelling van de Leerplicht 5 onder B en thuisonderwijs</td></tr>
<tr><td>Advies</td><td>Vooraf:
- Op het moment van schrijven van deze annotatie is er nog geen definitieve Amsterdamse lijn bepaald over hoe er gehandeld wordt richting de ouders van kinderen die wegens de vrijstelling leerplicht 5 onder b al meerdere jaren niet naar school gaan.
- Wethouder Lahlah wordt op 16 juni geïnformeerd en geadviseerd over de recente ontwikkelingen rond de vrijstelling leerplicht 5 onder b.

U kunt de volgende punten inbrengen:

Wat vindt Amsterdam van het arrest van de Hoge Raad:
• Amsterdam is blij met het arrest van de Hoge Raad, want hierdoor heeft Leerplicht de mogelijkheid om weer zicht te krijgen op de kinderen die voorheen een vrijstelling kregen ihkv levensbeschouwing en geloofsovertuiging. Dit komt ten goede aan het leerrecht van deze groep kinderen.

Hoe gaat Amsterdam om met het arrest van de Hoge Raad:
• Amsterdam gaat vanaf nu conform het arrest van de Hoge Raad toetsen. Arresten van de Hoge Raad zijn uitleg van de wet en daar hebben we ons aan te houden.
• De verwachting is dat, door de aanwezigheid van voldoende openbare scholen in Amsterdam, nagenoeg geen vrijstellingen meer zullen worden toegekend.
• Er is een groep kinderen die vanwege de vrijstelling leerplicht 5 onder b al meerdere jaren niet naar school gaan.
• De verwachting is dat een deel van deze kinderen in praktische zin niet allemaal direct vanaf september kunnen instromen in po, vo of mbo. Dit vanwege leerachterstanden en het niet gewend zijn in een klas te functioneren.
• In de handreiking van Ingrado en OCW wordt geadviseerd om voor deze groep kinderen een overgangsjaar in te stellen: zij krijgen geen vrijstelling, maar krijgen een jaar de tijd om toe te werken naar onderwijs en zich in te schrijven op school. Leerplicht zal in die periode niet handhaven.
• Conceptadvies aan Wethouder Lahlah (16 juni a.s.): We zijn geen voorstander om per definitie een overgangsjaar in te</td></tr>
</table>

	stellen. Enkel in het geval van aantoonbare leerachterstanden, zodanig dat inschrijving op school niet mogelijk is willen we een overgangsperiode hanteren. Leerplicht Amsterdam verwacht van ouders (toewerking naar) een schoolinschrijving. • Leerplicht Amsterdam brengt nu in kaart om welke kinderen en gezinnen het gaat en willen we met de ouders en het onderwijs, na publicatie van de richtlijn, een plan maken hoe deze kinderen weer richting onderwijs te krijgen. • Ook brengt Leerplicht in kaart welke capaciteit er vanuit de organisatie nodig is om hier actief invulling aan te geven, het gesprek aan te gaan met ouders en kinderen te begeleiden richting een passende onderwijsplek. **De lijn van Amsterdam t.a.v. het bestaan van de vrijstelling 5 onder b:** • Amsterdam is voorstander van het afschaffen van de vrijstelling. En is voorstander van het vinden van een gezamenlijke lijn hierop en waar nodig het voeren van een gezamenlijke lobby richting OCW, OM, J&V. Centraal in deze lijn staat dat het fundamentele recht op onderwijs voor kinderen wordt uitgehold door de vrijstelling 5 sub b.

Toelichting

Vrijstelling van de leerplicht 5 onder b

- Ouders kunnen in Nederland een beroep doen op de vrijstelling 5 onder B van de Leerplichtwet wegens overwegende bedenkingen op basis van geloofs- of levensovertuiging tegen de richting van het beschikbare onderwijs.
- In heel Nederland waren er in schooljaar 24-25 2860 kinderen met deze vrijstelling. Dit aantal is de afgelopen jaren sterk toegenomen.
- Er zijn op dit moment 109 kinderen in Amsterdam met de vrijstelling 5 onder b voor het schooljaar 25-26. Dit is een fikse stijging t.o.v. van schooljaar 2024-2025 (84) en het schooljaar daarvoor (53).

Zorgen over de groep vrijgestelde kinderen

- Kinderen met deze vrijstelling raken uit beeld: er is geen enkele instantie die wettelijk bevoegd is om te monitoren of, en hoe zij onderwijs krijgen en hoe deze kinderen zich ontwikkelen. Dit is een zeer zorgelijke situatie.
- Daarnaast was het toetsingskader vanuit Leerplicht zeer summier en vooral formeel van karakter. Hierdoor konden ouders met weinig moeite succesvol een beroep doen op de vrijstelling 5 onder b. Mede hierdoor is het aantal kinderen met deze vrijstelling vooral het afgelopen schooljaar flink toegenomen.
- Recent is ook de media aandacht voor dit thema toegenomen. O.a. door een uitzending van BOOS. Op 27 mei j.l. zijn er ook schriftelijke raadsvragen gesteld.

Gevolgen arrest Hoge Raad

- Op 21 april j.l. heeft de Hoge Raad in een arrest aangegeven dat ouders enkel nog een succesvol beroep kunnen doen op de vrijstelling 5 onder b als er geen openbaar onderwijs in de omgeving is of dat ouders feitelijk en concreet kunnen aantonen dat het openbaar onderwijs niet voldoet. De Hoge Raad gaat er vanuit dat openbare scholen op een objectieve, kritische en pluralistische manier godsdienstig, levensbeschouwelijk of maatschappelijk onderwijs bieden en dat er dus plek is voor alle kinderen, tenzij anders wordt aangetoond door de ouders.
- Deze uitleg van de wet zorgt voor een duidelijk kader waardoor de beroepen op de vrijstelling 5 onder b ook weer inhoudelijk getoetst kunnen worden door Leerplicht en ook landelijk een gelijke toetsing door gemeenten eenvoudiger wordt.
- Amsterdam gaat op basis van het arrest toetsen. De verwachting is dat, mede door de ruime beschikbaarheid van openbaar onderwijs in Amsterdam, het aantal vrijstellingen 5 onder b drastisch zal dalen.

Landelijke politiek

- Vorig jaar heeft de G4 werkgroep Leerplicht een brief opgesteld met daarin de oproep aan de minister en staatssecretaris om, vanwege de ontwikkelingen op de vrijstelling 5 sub b, de Leerplichtwet te herzien en haast te maken met het wetsvoorstel waarborgen

thuisonderwijs. Deze brief is uiteindelijk niet verstuurd vanwege het verschijnen van een kamerbrief waarin de minister acties aankondigde op beide thema's.

- Voor zomer 2026 wordt er een nieuwe kamerbrief verwacht waarin de minister meer duidelijkheid zal geven over de toekomst van de vrijstelling 5 onder b. De minister heeft reeds aangegeven dat de voorkeur is om het wetsartikel te schrappen.

Format voor de annotatie commissie ZJO